

# Дорр Ентоні

## Біографія

Ентоні Дорр — американський письменник, автор романів, оповідань, есеїв і документальної прози, лауреат Пулітцерівської премії. Народився 27 жовтня 1973 року в Клівленді, штат Огайо. Там минули його дитинство та шкільні роки. Світову популярність письменникові приніс роман "Все те незриме світло", присвячений долям двох підлітків під час Другої світової війни.

Після закінчення школи Дорр вивчав історію в коледжі Боудін у штаті Мен. У 1995 році він здобув ступінь бакалавра, а згодом закінчив магістерську програму з письменницької майстерності в Університеті штату Боулінг-Грін. Історична освіта, інтерес до природничих наук і досвід подорожей надалі істотно вплинули на його художню прозу.

Перші оповідання Ентоні Дорра публікувалися в американських літературних журналах і збірниках. Його дебютною книжкою стала збірка "Збирач мушель" (The Shell Collector), видана 2002 року. До неї увійшли вісім оповідань, події яких розгортаються в різних куточках світу — від узбережжя Східної Африки до лісів Монтани та північної Європи. Герої цих творів переживають втрати, самотність, внутрішні перетворення та складні зміни у стосунках із близькими. Водночас природа в оповіданнях Дорра виступає не просто тлом, а могутньою силою, здатною захоплювати, лякати й змінювати людину.

"Збирач мушель" отримав низку літературних відзнак, зокрема премію Barnes & Noble Discover та нагороду Young Lions Fiction Award Нью-Йоркської публічної бібліотеки. Окремі оповідання автора були відзначені преміями О. Генрі. Уже в дебютній книжці проявилися характерні риси його стилю: точність спостережень, увага до найдрібніших деталей, інтерес до природного світу й поєднання реалістичної оповіді з майже казковою образністю.

Перший роман Ентоні Дорра About Grace вийшов 2004 року. Його головний герой, гідролог Девід Вінклер, іноді бачить сни про майбутні події. Після сну, в якому гине його маленька донька Грейс, чоловік залишає родину й намагається втекти від передбаченої долі. Події роману відбуваються на Алясці, Карибських островах, в Огайо та інших місцях. У книжці автор розмірковує про приреченість і свободу вибору, провину, прощення, батьківську любов і зв'язок між людиною та природою.

У 2005 році Ентоні Дорр отримав Римську премію Американської академії в Римі. Рік, проведений в Італії разом із родиною, став основою документальної книжки Four Seasons in Rome: On Twins, Insomnia, and the Biggest Funeral in the History of the World, опублікованої 2007 року. У ній письменник поєднав розповідь про Рим, мистецтво й історію міста зі спостереженнями за першими місяцями життя своїх синів-близнюків та власним досвідом молодого батька.

Друга збірка оповідань Дорра — Memory Wall — побачила світ 2010 року.

Центральною темою книжки стала пам'ять: її здатність зберігати особистість, змінювати минуле, зникати або ставати предметом чужого втручання. Герої оповідань живуть у різних країнах і належать до різних поколінь, проте кожен із них намагається втримати щось важливе — спогад, людину, відчуття дому або власне уявлення про себе. За цю книжку письменник отримав премію The Story Prize, одну з найвідоміших американських нагород за збірку короткої прози.

Найбільший успіх Ентоні Дорру приніс роман "Все те незриме світло" (All the Light We Cannot See), опублікований 2014 року. Над книжкою письменник працював близько десяти років. Події розгортаються переважно під час Другої світової війни у Франції та Німеччині. У центрі сюжету — незряча французька дівчинка Марі-Лор і німецький сирота Вернер Пфенніг, який має надзвичайні здібності до радіотехніки.

Після окупації Парижа Марі-Лор разом із батьком тікає до приморського міста Сен-Мало. Щоб донька могла самотійно пересуватися, батько створює для неї мініатюрні моделі міських кварталів. Вернер тим часом завдяки технічному таланту потрапляє до жорстокої військової школи, а згодом стає фахівцем із пошуку радіопередавачів, якими користується рух Опору. Поступово шляхи двох героїв наближаються один до одного.

Роман порушує питання морального вибору, відповідальності, впливу пропаганди, людяності в умовах війни та невидимих зв'язків між людьми. Важливими образами книжки стали світло, радіохвилі, звук, людський голос і наукові відкриття — явища, які неможливо побачити, але які здатні долати відстань і впливати на людські долі. Навіть описуючи війну, Дорр зосереджується не лише на насильстві й руйнуванні, а й на спробах звичайних людей допомагати одне одному та зберігати моральну гідність.

"Все те незриме світло" став міжнародним бестселером і понад двісті тижнів залишався у списку бестселерів The New York Times. Роман був фіналістом Національної книжкової премії США, а 2015 року приніс авторові Пулітцерівську премію за художню прозу та медаль Ендрю Карнегі за визначні досягнення в літературі. Твір переклали десятками мов, а згодом за ним створили чотирисерійний телевізійний мінісеріал.

Наступний роман письменника, "Зозулина земля за хмарами" (Cloud Cuckoo Land), вийшов 2021 року. Це масштабний твір, у якому поєднано кілька сюжетних ліній, розділених століттями. Одна відбувається під час облоги Константинополя 1453 року, інша — в сучасній бібліотеці американського штату Айдахо, ще одна — у майбутньому на космічному кораблі. Персонажів об'єднує давній вигаданий рукопис про пастуха, який шукає чарівне місто в небі.

Через долі людей різних епох Дорр розмірковує про збереження книжок, передавання історій від покоління до покоління, екологічні загрози, самотність і здатність уяви допомагати людині вижити. Бібліотека й стародавній рукопис у романі стають символами крихкості людської пам'яті: тексти можуть бути знищені війною, пожежею або байдужістю, але іноді достатньо одного читача, щоб повернути історію до життя. "Зозулина земля за хмарами" стала фіналістом Національної книжкової премії 2021 року, Британської книжкової премії та здобула французький Grand prix de

*littérature américaine.*

Ентоні Дорр вважається одним із найпомітніших сучасних американських майстрів короткого оповідання. Його оповідання та есеї публікувалися в літературних антологіях *The Best American Short Stories*, *The Best American Essays* та інших виданнях. У 2019 році він виступив редактором антології *The Best American Short Stories*. Загалом коротка проза письменника була відзначена п'ятьма преміями О. Генрі та чотирма преміями Pushcart.

Особливістю творчості Дорра є поєднання художньої літератури з історією та природничими науками. Його персонажі досліджують сніг і воду, радіохвилі, мушлі, пам'ять, світло, тваринний і рослинний світ. Автор докладно описує фізичні явища й природу, але використовує ці знання не заради простого пояснення: наукові образи допомагають йому говорити про долю, випадковість, втрату, любов і людську відповідальність.

У прозі Дорра великі історичні події часто показані через досвід окремої людини. Його герої нерідко опиняються в обставинах, яких не можуть контролювати, однак усе одно мусять робити вибір. Письменника цікавить, як незначний на перший погляд учинок може змінити чуже життя, а людська доброта — проявитися навіть у світі, де переважають страх, насильство або втрата.

Твори Ентоні Дорра перекладено більш ніж сорока мовами. Окрім Пулітцерівської премії, він отримав стипендії Гугтенгайма та Національного фонду мистецтв США, Національну журнальну премію за художню прозу, премії *Ohioana Book Award* та інші літературні відзнаки. У 2007–2010 роках він був письменником-резидентом штату Айдахо.

Ентоні Дорр живе в місті Бойсе, штат Айдахо, разом із дружиною Шоною Істмен та двома синами-близнюками. Попри світову популярність романів, він продовжує працювати і з короткою прозою — жанром, із якого розпочав свою літературну кар'єру.

До основних творів Ентоні Дорра належать збірки оповідань *The Shell Collector* і *Memory Wall*, документальна книжка *Four Seasons in Rome*, а також романи *About Grace*, "Все те незриме світло" та "Зозулина земля за хмарами". Його творчість вирізняється поетичною мовою, уважністю до природи й науки, складною композицією та співчутливим ставленням до людей, які намагаються зберегти людяність у переломні моменти історії.